

Силабус дисципліни «ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ І ФІТОТЕРАПІЯ»

1. Загальна інформація	
Назва факультету	Фармацевтичний
Освітня програма	22 Охорона здоров'я, 226 Фармація, другий (магістерський) рівень вищої освіти, денна форма
Назва дисципліни, код	Лікарські рослини і фітотерапія, ВБ 1.51 http://new.meduniv.lviv.ua/
Кафедра	Кафедра фармакогнозії і ботаніки; 79010, Львів, вул. Пекарська 69 тел.: +38 (032) 2768835, kaf_pharmacognosy@meduniv.lviv.ua
Керівник кафедри	Шаповалова Наталія Валентинівна, кандидат фармацевтичних наук, доцент tatamed@ukr.net
Рік навчання	IV курс
Семестр	7-8 семестр
Тип дисципліни	вибіркова
Викладачі	Шаповалова Н.В., к.фарм.н., доц., tatamed@ukr.net Рибак О.В., асист. rybak.oksana.ua@gmail.com
Erasmus	Ні
Особа, відповідальна за силабус	Рибак О.В., асист. rybak.oksana.ua@gmail.com

Кількість кредитів ECTS	3 кредити ECTS
Кількість годин	Лекції – 10 годин; лабораторних занять – 30 годин; самостійна робота студентів – 50 годин
Мова навчання	українська
Інформація про консультації	Консультації проводяться відповідальним за дисципліну та викладачами згідно графіків консультацій
Адреса, телефон та регламент роботи клінічної бази, бюро	

2. Коротка анотація до курсу

Незважаючи на те, що високий рівень розвитку сучасної хімії надає можливості виготовляти різноманітні високоефективні синтетичні лікарські засоби, сучасна медицина доволі часто використовує засоби рослинного походження. Зацікавленість фахівців медичного, фармацевтичного профілю в отриманні інформації з питань лікарських рослин і фітотерапії обумовлює необхідність підготовки спеціалістів в цій галузі, їх тематичного удосконалення.

Тому на сьогодні є особливо актуальною підготовка в медичних (фармацевтичних) навчальних закладах фахівців в галузі лікарських рослин і фітотерапії. У сучасній медицині значення фітотерапії постійно зростає, що зумовлено, незначною токсичністю і біологічною безпечністю для організму більшості рослинних засобів, а також специфічними особливостями їх активності: значною широтою терапевтичного спектра, поступовістю нарощування клініко-фармакологічного ефекту, комплексністю впливу на різні механізми патологічного процесу, відносно нечастими проявами алергічних та інших негативних реакцій навіть в умовах їх тривалого застосування. Ці особливості визначають роль лікарських рослин і фітотерапії та її засобів у тривалому амбулаторному лікуванні пацієнтів із хронічними захворюваннями, на етапі післястаціонарного відновлювального лікування, а також у санаторно-курортних умовах.

Вибіркова дисципліна «Лікарські рослини і фітотерапія» надає можливості не тільки засвоїти основні теоретичні аспекти фітотерапії та узагальнити отримані в процесі навчання знання про лікарські рослини і засоби рослинного походження, а й набути практичних навичок з їх використання для профілактики та в комплексному лікуванні на різних етапах захворювання, а також реабілітації хворих.

3. Мета і цілі курсу

Метою викладання вибіркової дисципліни “Лікарські рослини і фітотерапія” є формування цілісного уявлення про можливості і принципи наукової фітотерапії, форми і методи народної медицини, розуміння місця і ролі лікарських рослин в науковій, народній медицині, косметології, ароматерапії, а також можливості інтеграції траволікування з сучасними традиційними методами лікування.

Основними завданнями вивчення вибіркової дисципліни “Лікарські рослини і фітотерапія” є визначати ключові поняття навчальної дисципліни; трактувати взаємозв'язок між вмістом біологічно активних речовин лікарських рослин і їх фармакологічною дією; оволодіти методикою виготовлення основних лікарських форм з рослинної сировини і використання фітозасобів; вибирати фітозасоби загальної та специфічної дії залежно від наявних функціональних розладів у хворих різного профілю.

Вибіркова дисципліна “Лікарські рослини і фітотерапія” сприяє набуттю студентами **компетентностей**:

інтегральні:

- здатність розв’язувати типові і складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, здійснення інновацій та характеризується комплексністю;

загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- знання та розуміння предметної області; розуміння професійної діяльності.
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- здатність спілкуватися іноземною мовою (переважно англійською) на рівні, що забезпечує ефективну професійну діяльність.
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку фармації, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології

спеціальні (фахові, предметні):

- здатність інтегрувати знання та розв’язувати складні задачі фармації/промислової фармації у широких або мультидисциплінарних контекстах.
- здатність розв’язувати проблеми фармації у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.
- здатність демонструвати і застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування та фундаментальні принципи фармацевтичної етики й деонтології.
- здатність забезпечувати раціональне застосування та консультування щодо рецептурних і безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту, фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації лікарських засобів шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, із врахуванням їх біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних і хімічних особливостей, показань/протипоказань до застосування, керуючись даними про стан здоров’я конкретного хворого.
- здатність забезпечувати належне зберігання лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту відповідно до їх фізико-хімічних властивостей та правил Належної практики зберігання у 12 закладах охорони здоров’я.
- здатність організувати та здійснювати контроль якості лікарських засобів відповідно до вимог чинного 13 видання Державної фармакопеї України, методів контролю якості, технологічних інструкцій тощо; проводити стандартизацію лікарських засобів згідно з чинними вимогами; запобігати розповсюдженню неякісних, фальсифікованих та незареєстрованих лікарських засобів.
- здатність організувати та проводити заготівлю лікарської рослинної сировини відповідно до правил Належної практики культивування та збирання вихідної сировини рослинного походження. Здатність прогнозувати та обраховувати шляхи вирішення проблеми збереження та охорони заростей дикорослих лікарських рослин, відповідно до чинного законодавства.

4. Пререквізити курсу

Дисципліна “Лікарські рослини і фітотерапія”

а) базується на знаннях, отриманих студентами при вивченні латинської мови, фармацевтичної ботаніки, нормальної та патологічної фізіології людини, фармакогнозії, технології лікарських форм, фармакології;

б) закладає основи вивчення студентами клінічної фармації та фармакотерапії, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати отримані знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

Як навчальна дисципліна відіграє роль у розв’язанні таких актуальних проблем, як профілактика і лікування різноманітних захворювань за допомогою фітотерапії, лікарських рослин і рослинних препаратів, створення ефективних лікарських засобів з природної сировини, підвищення якості лікарської рослинної сировини та засобів рослинного походження тощо.

5. Програмні результати навчання

Список результатів навчання

Код результату навчання	Зміст результату навчання	Посилання на код матриці компетентностей
<i>Зк-1</i>	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	<i>ПРН01</i>
<i>Зк-2</i>	Знання та розуміння предметної області; розуміння професійної діяльності.	<i>ПРН03</i>
<i>Зк-3</i>	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	<i>ПРН04</i>
<i>Зк-4</i>	Здатність спілкуватися іноземною мовою (переважно англійською) на рівні, що забезпечує ефективну професійну діяльність.	<i>ПРН04</i>
<i>Зк-5</i>	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	<i>ПРН06</i>
<i>Зк-8</i>	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності та досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку фармації, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	<i>ПРН07,08</i>
<i>Зк-9</i>	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології	<i>ПРН07,08</i>
<i>Зн - 1</i>	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	<i>ПРН01,03</i>

<i>Ум-1</i>	Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур	<i>ПРН01,03</i>	
<i>Ум-2</i>	Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких мультидисциплінарних контекстах	<i>ПРН06,08</i>	
<i>Ум-3</i>	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	<i>ПРН08</i>	
<i>К-1</i>	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються	<i>ПРН01,03</i>	
<i>АВ-1</i>	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів	<i>ПРН01,03</i>	
<i>АВ-2</i>	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів	<i>ПРН07,08,11</i>	
<i>АВ-3</i>	Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії	<i>ПРН11,22,25</i>	
6. Формат і обсяг курсу			
Формат курсу	денний		
Вид занять	Кількість годин	Кількість груп	
лекції	10	1	
практичні	30		
семінари	-		
самостійні	50		
7. Тематика та зміст курсу			
Код виду занять	Тема	Зміст навчання	Код результату навчання
Л-1 2 год	Поняття про фітотерапію. Основні положення сучасної фітотерапії. Історичні етапи розвитку фітотерапії. Основні принципи і завдання сучасної фітотерапії. Сучасні проблеми фітотерапії. Переваги і недоліки фітотерапії. Переваги і	Поняття про фітотерапію. Основні положення сучасної фітотерапії. Основні принципи і завдання сучасної фітотерапії. Сучасні проблеми фітотерапії. Переваги і недоліки фітотерапевтичних засобів. Фармакотерапевтична класифікація лікарських рослин. Значення та роль курсу в практичній діяльності провізора. Правила складання рецептури зборів та чаїв, методи їх аналізу. Сучасний стан виробництва вітчизняних фітопрепаратів та дієтичних добавок. Основні історичні етапи розвитку фітотерапії, її роль і місце в сучасній	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>

	недоліки фітотерапевтичних засобів. Сучасний стан виробництва рослинних препаратів.	лікарській практиці. Історична спадщина, фармакогнозія і фітохімія, фармакологія, патофізіологія, біофізика, психотерапія, лікарський досвід. Сучасні уявлення про механізми дії фітотерапії.	
Л-2 2 год	Основні ресурси фітотерапії. Правила заготівлі, сушіння рослинної сировини. Способи стабілізації ЛРС. Зберігання і контроль якості ЛРС.	Сировинна база ЛР: дикорослі і культивовані лікарські рослини. Охорона дикорослих лікарських рослин. Правила раціональної заготівлі ЛРС різних морфологічних груп. Первинна переробка ЛРС. Способи сушіння, консервації і стабілізації ЛРС. Зберігання і контроль якості ЛРС. Стандартизація ЛРС і фітозасобів, види АНД на ЛРС.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
Л-3 2 год	Хімічні та фармакологічні аспекти застосування лікарських рослин. Роль біологічно активних речовин у життєдіяльності організму та його оздоровленні. Взаємозв'язок між хімічною структурою БАР і фармакологічною дією ЛРС.	Біологічна і фармакологічна характеристика лікарських рослин. Речовини первинного та вторинного синтезу. Вуглеводи, полісахариди, вітаміни, органічні кислоти, ефірні олії, гіркоти. Рослинні глікозиди та їх практичне значення. Сапоніни. Серцеві глікозиди. Фенольні сполуки: прості феноли та їх глікозиди, кумарини, хромони, флавоноїди, таніди, антраценпохідні, лігнани, флаволігнани. Алкалоїди, основні їх представники та рослинні джерела. Значення мікроелементів у життєдіяльності людини. Патологічні процеси, пов'язані з дефіцитом мікроелементів. Рослини як джерела водорозчинних і жиророзчинних вітамінів та мікроелементів.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
Л-4 2 год	Способи використання фітозасобів. Лікарські форми з рослинної сировини та їх технологія, способи приготування лікарських засобів з сухої і свіжої ЛРС.	Особливості екстрагування біологічно активних речовин з ЛРС. Ступінь подрібнення рослинної сировини. Основні лікарські форми з рослин з рідким дисперсним середовищем (настій, відвар, напар, мацерат, настойка, екстракт, лінімент), з пластично-пружним середовищем (мазі, супозиторії) та тверді (порошки, гранули, таблетки). Правила виготовлення та використання настоек, відварів, чаїв, напарів, лікувальних ванн у стаціонарних, амбулаторно-поліклінічних, санаторно-курортних установах, а також у домашніх умовах. Фітозасоби для інгаляцій, полоскань і зовнішнього застосування. Офіційні та неофіційні лікарські рослини і збори як основні об'єкти фітотерапії. Методи аналізу ЛРС.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
Л-5	Основні правила і принципи	Загальні вимоги до проведення фітотерапії. Дозування фітозасобів	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4,</i>

2 год	складання рецептури зборів і чаїв, їх аналіз. Принципи формування фітокомпозицій. Фітозасоби загальної дії. Особливості методів, форм та засобів фітотерапії у нетрадиційній медицині. Народні способи приготування фітотерапевтичних лікарських форм.	залежно від віку. Специфіка формування алгоритму фітотерапії. Особливості застосування фітотерапії у педіатричній та геріатричній практиці. Поняття про ароматерапію, фітодієтетику, фіто косметику, фітодизайн та фітоніринг. Загальні підходи до формування фітокомпозицій. Роль хімічного складу рослин у визначенні структури фітокомпозицій заданої терапевтичної дії. Загальні відомості про рослини з адаптогенною, імуномодулюючою та депуративною дією. Лікарські рослини як джерела вітамінів і мікроелементів. Використання фітозасобів з антиоксидантними властивостями. Особливості фітодієтики при забрудненні навколишнього середовища радіоактивними нуклідами. Рослини, які сприяють виведенню радіонуклідів з організму.	<i>Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
П-1 2 год	Отруйні і сильнодіючі рослини у фітотерапії. Діагностика отруйних домішок у фітозасобах. Принципи надання допомоги при отруєннях рослинами.	Отруйні і сильнодіючі рослини. Відомості про отруйні властивості деяких лікарських рослин. Класифікація рослин за ступенем токсичності. Діагностика отруйних домішок у фітозасобах. Правила запобігання отруєнь лікарськими рослинами. Принципи надання допомоги при отруєннях рослинами. Значення фітотерапії при отруєннях.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
П-2 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія алергійних захворювань.	Особливості складання і використання зборів, що використовуються при бронхіальній астмі, алергічному кон'юктивіті і риносинуситі, ексудативному діатезі, екземі, кропив'янці. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування алергійних станів.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
П-3 2 год	Лікарські рослини і лікарська рослинна сировина, які впливають на імунітет.	Імуномодулятори I та II групи. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що впливають на імунітет.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
П-4 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія неврозів.	Особливості складання і використання зборів, що використовуються при лікуванні неврозів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування неврозів.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>

<p>П-5 2 год</p>	<p>Лікарські рослини і фітотерапія захворювань серцево-судинної системи.</p>	<p>Особливості складання і використання зборів, що використовуються при лікуванні захворювань серцево-судинної системи. Основні принципи фітотерапії гіпертонічної хвороби, ішемічної хвороби серця, атеросклерозу, серцевої недостатності, порушень серцевого ритму.</p> <p>Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування захворювань серцево-судинної системи. Характеристика лікарських рослин ангіопротекторної, кардіопротекторної, регулюючої тонус судин (при артеріальній гіпер- та гіпотензії), гіполіпідемічної, гіпокоагуляційної та сечогінної дії.</p>	<p><i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i></p>
<p>П-6 2 год</p>	<p>Лікарські рослини і фітотерапія захворювань органів дихання та ЛОР-органів.</p>	<p>Особливості складання і використання зборів, що використовуються при лікуванні захворювань органів дихання. Основні групи лікарських рослин за їх терапевтичним впливом на дихальні шляхи: антимікробні, відхаркувальні, потогінні та жарознижувальні, спазмолітичні, гіпосенсибілізувальні та протизапальні. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування захворювань органів дихання.</p> <p>Особливості складання і використання зборів, що використовуються при лікуванні захворювань ЛОР-органів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування захворювань ЛОР-органів.</p>	<p><i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i></p>
<p>П-7 2 год</p>	<p>Лікарські рослини і фітотерапія захворювань шлунково-кишкового тракту.</p>	<p>Основні принципи фітотерапії захворювань ШКТ. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування захворювань ШКТ. Лікарські рослини, що збуджують апетит і стимулюють секреторну функцію травного каналу, протизапальні, обволікаючі, проносні, антидіарейні, газогінні (кармінативні), глистогінні, спазмолітичні, регенераторні, гіперкоагулювальні (кровоспинні) та такі, що регулюють шлункову гіперсекрецію. Особливості застосування фітотерапії при захворюваннях органів травлення у дітей та осіб похилого віку. Фітозасоби, що використовують при гельмінтозах. Фітотерапія в комплексному лікуванні геморою.</p>	<p><i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i></p>
<p>П-8 2 год</p>	<p>Лікарські рослини і фітотерапія захворювань печінки і жовчних шляхів.</p>	<p>Основні принципи фітотерапії захворювань печінки і жовчних шляхів. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування</p>	<p><i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2,</i></p>

		захворювань печінки і жовчних шляхів. Офіційні лікарські засоби рослинного походження, що використовуються для лікування захворювань печінки і жовчних шляхів. Рослинні гепатопротектори.	<i>Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
П-9 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія захворювань нирок і сечовидільних шляхів.	Основні принципи фітотерапії захворювань нирок і сечовидільних шляхів, простатиту. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування захворювань нирок і сечовидільних шляхів, простатиту. Лікарські рослини протизапальної, сечогінної, спазмолітичної та уролітичної дії. а також для регуляції сольового обміну, їх застосування при захворюваннях нирок і сечовивідних шляхів. Місце фітотерапії в комплексному лікуванні та реабілітації хворих на пієлонефрит, цистит, уретрит, сечокам'яну хворобу.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
П-10 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія ендокринних і обмінних захворювань.	Основні принципи фітотерапії цукрового діабету, захворювань щитовидної залози, ожиріння. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються для лікування ендокринних і обмінних захворювань. Лікарські рослини гіпоглікемічної, тиреотропної дії, ті, що регулюють менструальний цикл, лактогінні та ті, що знижують апетит. Застосування фітотерапії в комплексному лікуванні цукрового діабету, захворювань щитовидної залози, клімактеричного синдрому, імпотенції, гіпогалакції та ожиріння.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
П-11 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія в офтальмології та стоматології.	Основні принципи фітотерапії блефариту, кон'юктивиту, та ін захворювань. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються в офтальмології. Основні принципи фітотерапії пародонтозу, гінгівіту, стоматиту. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються в стоматології	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
П-12 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія в акушерстві та гінекології.	Особливості використання лікарських рослин в в акушерстві і гінекології. Основні принципи фітотерапії гінекологічних захворювань. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються в акушерстві і гінекології.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
П-13 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія в онкології.	Основні принципи фітотерапії в онкології. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються в онкології.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2,</i>

			<i>Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
П-14 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія в дерматології і косметології.	Основні принципи фітотерапії дерматологічних захворювань. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються в дерматології і косметології. Лікарські рослини гіпосенсибілізувальної, протизапальної, антимікробної, регенераторної, тонізуючої та кератолітичної дії. Фітотерапія в комплексному лікуванні жирної та сухої себореї, піодермії, дерматитів. Застосування фі-тозасобів при травматичних ушкодженнях (порізи, садна) та опіках шкіри. Косметичний догляд за шкірою з використанням фітозасобів.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
П-15 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія гіпо- і авітамінозів.	Лікарські рослини як джерела вітамінів та мікроелементів. Основні принципи фітотерапії при гіпо- і авітамінозах. Особливості складання і використання зборів. Офіційні та неофіційні лікарські рослини, що використовуються при гіпо- і авітамінозах. Макро- і мікроелементи, їх роль у життєдіяльності людини. ЛР як джерело мікроелементів.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-1 2 год	Поняття про фітотерапію, її значення і місце в сучасній медицині. Історія розвитку, організація та загальні питання фітотерапії. Основні принципи і завдання сучасної фітотерапії.		<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-2 2 год	Основні сировинні ресурси фітотерапії. Правила заготівлі, сушіння рослинної сировини. Способи стабілізації ЛРС. Зберігання і контроль якості ЛРС. Стандартизація ЛРС і фітозасобів, види АНД на ЛРС.		<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-3 2 год	Біологічно активні речовини лікарських рослин. Взаємозв'язок між хімічним складом і фармакологічною дією ЛРС.		<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-4 1 год	Отруйні і сильнодіючі рослини у терапії різних захворювань.		<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2,</i>

		<i>Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-5 1 год	Лікарські форми з рослинної сировини та їх технологія.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-6 1 год	Способи використання фітозасобів	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-7 1 год	Принципи формування фітокомпозицій. Фітозасоби загальної дії	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-8 1 год	.Загальні принципи застосування фітотерапії. Показання та протипоказання до включення фітозасобів у комплексне лікування хворих різного профілю	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-9 1 год	Лікарські рослини і лікарська рослинна сировина, які впливають на імунітет.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-10 1 год	Лікарські рослини і фітотерапія алергійних захворювань.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-11 1 год	Лікарські рослини і фітотерапія неврозів.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8</i>

		<i>Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-12 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія захворювань серцево-судинної системи.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-13 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія захворювань кровоносної та лімфатичної систем.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-14 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія захворювань органів дихання	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-15 1 год	Лікарські рослини і фітотерапія в оториноларингології.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-16 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія захворювань шлунково-кишкового тракту.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-17 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія захворювань печінки і жовчних шляхів.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-18	Лікарські рослини і фітотерапія захворювань нирок і сечовидільних шляхів.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4,</i>

2 год		<i>Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-19 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія ендокринних і обмінних захворювань.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-20 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія в офтальмології.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-21 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія в стоматології.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-22 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія в акушерстві і гінекології.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-23 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія в педіатрії.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-24 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія в онкології.	<i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8 Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>

СРС-25 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія в дерматології і косметології.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-26 2 год	Лікарські рослини для профілактики і фітотерапія променевої хвороби.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-27 2 год	Лікарські рослини і фітотерапія гіпо- і авітамінозів.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-28 2 год	Основи дієтотерапії. Фітодієтика, фітогігієна, фітобальнеологія.	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
СРС-29 3 год	Основи і принципи ароматерапії	<i>Зк-1,Зк-2,Зк-3,Зк-4, Зк-5,Зк-6,Зк-7,Зк-8 Зн-1, Ум-1,Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i>
<p>На лекціях використовується мультимедійна презентація;на практичних заняттях – роздаткові навчально-методичні матеріали, лабораторне обладнання, для перевірки засвоєних знань та умінь – тестові завдання, гербарні зразки лікарських рослин, зразки цілої і подрібненої лікарської рослинної сировини, мікропрепарати, хімічні реактиви та методи контролю якості (МКЯ) на види лікарської рослинної та сировини тваринного походження, для самостійної роботи студенти використовують систему навчально-методичних засобів, передбачених програмою з фармакогнозії, а саме: підручники; навчальні та методичні посібники; методичні рекомендації; конспекти лекцій; відповідну наукову і періодичну літературу; пошукова мережа Інтернет.</p>		

8. Верифікація результатів навчання

Поточний контроль

Код результату навчання	Код виду занять	Спосіб верифікації результатів навчання	Критерії зарахування
<p><i>Зк-1, Зк-2, Зк-3, Зк-4, Зк-5, Зк-6, Зк-7, Зк-8</i> <i>Зн-1, Ум-1, Ум-2, Ум-3, К-1, АВ-1, АВ-2, АВ-3</i></p>	<p><i>Л-1 – Л-5; П-1 – П-15; СРС-1 – СРС-29</i></p>	<p>Поточний контроль студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу. При оцінюванні поточної діяльності студента застосовуються види об'єктивного контролю теоретичної і практичної підготовки студентів. Поточна навчальна діяльність контролюється на практичних заняттях на початку шляхом тестування (10 тестових завдань різного рівня складності) (контроль теоретичної підготовки) і в кінці - шляхом перевірки правильності виконаних завдань, визначення рівня набутих практичних навичок зі складання прописів зборів, розробки складу, обґрунтування та виготовлення фітотерапевтичних лікарських форм оптимальних при певному захворюванні, встановлення ідентичності ЛРС, засвоєння питань застосування лікарської рослинної сировини і фітозасобів під час усного опитування і зарахування протоколу (контроль практичної підготовки).</p>	<p>Під час оцінювання поточної навчальної діяльності, при засвоєнні кожної теми враховуються усі види робіт, передбачені цією навчальною програмою. Студент отримує оцінку з кожної теми за 4-ри бальною (традиційною) шкалою («5», «4», «3», «2») з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання:</p> <p style="text-align: center;"><i>Відмінно («5»).</i> Студент правильно відповів на 100-90 % тестів формату А. Правильно, чітко, логічно і повно відповідає на стандартизовані питання поточної теми, включно з питаннями лекційного курсу і самостійної роботи. Тісно пов'язує теорію з практикою і правильно демонструє виконання (знання) практичних навичок. Вільно читає результати аналізів, вирішує ситуаційні задачі підвищеної складності, вміє узагальнювати матеріал, володіє методами хімічного аналізу. Лабораторна робота виконана в</p>

			<p>повному обсязі і студент вільно і правильно пояснює проведені дослідження та дає їм оцінку.</p> <p><i>Добре («4»).</i> Студент правильно відповів на 70-89 % тестів формату А, правильно і повністю відповідає на стандартизовані питання поточної теми, лекційного курсу і самостійної роботи. Демонструє виконання (знання) практичних навичок. Правильно використовує теоретичні знання при вирішенні практичних завдань. Вміє вирішувати легкі і середньої складності ситуаційні задачі. Володіє необхідними практичними навиками і прийомами їх виконання в обсязі, що перевищує необхідний мінімум. Лабораторна робота виконана з несуттєвими помилками, але студент правильно пояснює дослідження і дає їм оцінку.</p> <p><i>Задовільно («3»).</i> Студент правильно відповів на 50-69% тестів формату А. Неповно, за допомогою додаткових питань, відповідає на стандартизовані питання поточної теми, лекційного курсу і самостійної роботи. Не може самостійно побудувати чітку, логічну відповідь. Під час</p>
--	--	--	--

			<p>відповіді і демонстрації практичних навичок студент робить помилки. Студент вирішує лише найлегші задачі, володіє лише обов'язковим мінімумом методів дослідження. Лабораторна робота виконана з помилками, студент не може в повному обсязі пояснити проведені дослідження.</p> <p><i>Незадовільно («2»).</i> Студент відповів на менше, ніж 50 % тестів формату А. Не знає матеріалу поточної теми, не може побудувати логічну відповідь, не відповідає на додаткові запитання, не розуміє змісту матеріалу. Під час відповіді і демонстрації практичних навичок робить значні, грубі помилки. Лабораторна робота не виконана або студент не може пояснити проведені дослідження.</p>
Підсумковий контроль			
Загальна система оцінювання	При вивченні дисципліни « Лікарські рослини і фітотерапія » формою підсумкового контролю відповідно до навчального плану є залік .		
Шкали оцінювання	традиційна 4-бальна шкала, багатобальна (200-бальна) шкала, рейтингова шкала ECTS		
Умови допуску до підсумкового контролю	Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність бал не менше 60% від максимальної суми балів з дисципліни (120 балів).		
Вид підсумкового контролю	Методика проведення підсумкового контролю		Критерії зарахування
Залік	Семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці		Максимальна кількість балів,

	<p>засвоєння студентом навчального матеріалу з вибіркової дисципліни «Лікарські рослини і фітотерапія» виключно на підставі результатів виконання ним усіх видів навчальних робіт, передбачених навчальною програмою. Семестровий залік виставляється за результатами поточного контролю, тобто базується на результатах поточної навчальної діяльності та виражається за двобальною шкалою «зараховано» або «не зараховано». Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність бал не менше 60% від максимальної суми балів з дисципліни (120 балів).</p>	<p>яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів.</p> <p>Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 балів.</p> <p>Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми.</p> <p>Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:</p> $x = \frac{CA \times 200}{5}$ <p>Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою.</p>
--	---	---

9. Політика курсу

У процесі вивчення вибіркової дисципліни “Лікарські рослини і фітотерапія” застосовуються такі методи навчання студентів:

- за джерелами знань: лекція, пояснення, інструктаж; демонстрація, ілюстрація; практична робота, ситуаційні задачі.
- за характером логіки пізнання: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.
- за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.
- за основними етапами процесу: формування знань, формування умінь та навичок, застосування знань, узагальнення, закріплення, перевірка за системним підходом: стимулювання та мотивація, контроль та самоконтроль

10. Література

Основна (базова):

1. Андрашко Ю.В. Застосування лікарських рослин у дерматології та косметології / Ю.В.Андрашко, Т.В.Святенко, С.В.Вольбин [та ін.] – Дніпропетровськ, 2010. – 152с.
2. Грига І. В. Фітотерапія: навчальний посібник для студентів вищих медичних та фармацевтичних закладів України IV рівня акредитації / І. В. Грига, В. І. Грига ; Ужгород. нац. ун-т, мед. ф-т. - Ужгород : Ліра, 2008. - 487 с.
3. Велика енциклопедія народної медицини /укладачі І.Алексеев, А.Діброва. – Донецьк: ТОВ «Глорія Трейд», 2011. – 704с.
4. Державна Фармакопея України: в 3 т. / Державне підприємство “Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів”. — 2-е вид. — Харків: Державне підприємство “Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів”, 2014. – Т. 3. – 732 с.
5. Кобзар А.Я. Фармакогнозія в медицині. – К.: Медицина, 2007. – 544 с.
6. Ковальов В.М., Павлій О.І., Ісакова Т.І. Фармакогнозія з основами біохімії рослин / За ред. проф. В.М. Ковальова. – Харків: Прапор, вид-во НФаУ, 2000.-704 с.
7. Лікарські рослини світової флори: енциклопед. довідник / Н.В. Попова, В.І. Литвиненко, А.С. Куцанян. – Харків: Діна плюс, 2016. – 540 с.
8. Лихочвор В.В., Борисюк В.С., Дубковецький С.В., Онищук Д.М. Лікарські рослини. – Львів: «Українські технології», 2003. – 265с.
9. Лікарські засоби рослинного походження у клінічній практиці і народній медицині / Т.П. Гарник, Л.В. Андріюк, В.М. Князевич [та ін.] – Житомир, 2017. – 500с.
10. Лікарські рослини і фітотерапія (фітотерапевтична рецептура): навч.посіб. /Л.В.Бензель, Р.Є.Дармограй, П.В.Олійник, І.Л.Бензель. – К.: ВСВ «Медицина», 2010. – 400 с.
11. Лікарські рослини. Енциклопедичний довідник / За ред А.М.Гродзінського. - Київ: вид. Українська енциклопедія, 1992.
12. Основи фармакогнозії і фітотерапії : навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів III-IV рівня акредитації / Т. П. Гарник [та ін.] ; Київський медичний університет УАНМ та ін. - Житомир : Рута, 2015. - 432 с.
13. Основи фітотерапії і гомеопатії / О.І. Волошин, В.Л.Васюк, Н.М. Малкович, Б.П.Сенюк. – Вижниця: Черемош, 2011. – 628с.
14. Практикум з ідентифікації лікарської рослинної сировини / В.М. Ковальов, С.М. Марчишин, О.П. Хворост, Т.І. Ісакова, А.М. Ковальова та ін.; за ред. В.М. Ковальова, С.М. Марчишин ; Нац. фармац. ун-т, Терноп. держ. мед. ун-т ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України. - Тернопіль : Укрмедкн., 2014. - 263 с.
15. Середа П.І., Максютіна Н.П., Давтян Л.Л. Фармакогнозія. Лікарська рослинна сировина та фітозасоби /За загальною редакцією професора П.І.Середа. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – 352 с.
16. Солодовниченко Н.М., Журавльов М.С., Ковальов В.М. Лікарська рослинна сировина та фітопрепарати: Навч.посіб.з фармакогнозії з основами біохімії лікар.рослин для студ.вищих фарм.навч.закладів III-IV рівнів акред. (2-е вид.) – Х.: Вид-во НФаУ; МТК-книга, 2003. – 408 с.
17. Сучасна фітотерапія : навч. посіб. / С. В. Гарна, І. М. Владимірова, Н. Б. Бурд [та ін./]. – Харків : Друкарня Мадрид, 2016. – 580 с.
18. Фітотерапія в кардіології: навч. посібник / Ю. І. Корнієвський, О. В. Крайдашенко, М. П. Красько, Н. Ю. Богуславська, В. Г.

Корнієвська. - Запоріжжя: Вид-во ЗДМУ, 2017. – 470 с.

19. Фітотерапія в онкології: навчальний посібник [для використання студентами 5-6 курсів, лікарями-інтернами вищих медичних навчальних закладів III-IV рівня акредитації та викладачами, бакалаврами, лікарями....] / Ю. І. Корнієвський [та ін.]. - Запоріжжя : Карат, 2016. - 418 с.
20. Чекман І.С. Клінічна фітотерапія. – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 552 с.
21. Barnes J., L. A. Anderson, J. D. Phillipson. Herbal Medicines. 3rd edn. - London, Chicago: Pharmaceutical Press, 2007. – 710 p.
22. Braun L., M. Cohen. Herbs and Natural Supplements. An Evidence-Based Guide. 2nd edn.- Australia: Churchill Livingstone, Elsevier, 2007. – 1597 p.
23. Gruenwald J., Th. Brendler, Ch. Jaenicke (sc. eds.). PDR for Herbal Medicines. - Montvale, NJ: Medical Economics Company, 2000. – 858 p.
24. Kaufman P. B., L. J. Cseke, S. Warber, *et al.* Natural Products from Plants. - Boca Raton, New York, London, Tokyo: CRC Press, 1999. – 309 p.
25. Max Wichtl Herbal drugs and Phytopharmaceuticals, 3-rd ed. – medpharm, Scientific Publishers Stuttgart, 2004. – 704 p.
26. Penelope Ody Wielki zielnik medyczny. – Bielsko-Biała: Wydawnictwo “DEBIT”, 1993. – 192 s.
27. Wichtl M. (ed.). Herbal Drugs and Phytopharmaceuticals: A Handbook for Practice on a Scientific Basis. 3rd ed. – Stuttgart: Medpharm GmbH Scientific Publishers, 2004. – 704 p.

Допоміжна:

1. Гулько Р.М. Словник лікарських рослин світової медицини. – Львів: Ліга-Прес, 2005. – 506 с.
2. Ластухін Ю.О. Хімія природних органічних сполук: Навч. посібник. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2005. – 560с.
3. Мінарченко В.М., Тимченко І.А. Атлас лікарських рослин України (хронологія, ресурси та охорона). – К.:Фітосоціоцентр, 2002. – 172с.
4. Рослини дарують здоров'я: Фітотерапевтичний енциклопедичний довідник /Д.А.Орач, О.Д.Орач; За ред. К.В.Форманчука. – Львів: Аверс, 2007. – 568 с.
5. Фармацевтична енциклопедія / Голова ред. ради В.П.Черних. – К.: “МОРІОН”, 2005. – 848 с.

Інформаційні ресурси

1. Державний реєстр лікарських засобів України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.drlz.com.ua/>
2. Комpendіум лікарські препарати 2022 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://compendium.com.ua/uk/>

11. Обладнання, матеріально-технічне і програмне забезпечення дисципліни/ курсу

Комп'ютер та мультимедійний проектор; навчальний контент дисципліни «Лікарські рослини і фітотерапія» включає: конспект або мультимедійний виклад лекцій, календарно-тематичні плани лекцій, семінарських занять, самостійної роботи, питання, задачі, переліки, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь студентів тощо; навчальну програму, підручники, атласи, навчальні та навчально-наочні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації, збірники тестів, відеоматеріали, електронні ресурси,

презентації лекцій, наочні матеріали (таблиці, навчальні фотоматеріали, демонстративні гербарії лікарських рослин, зразки ЛРС, ЛЗ рослинного походження, настінні стенди), кафедральна бібліотека основної, додаткової та довідкової літератури, білети для поточного контролю.

Для покращення навчально-методичного забезпечення дисципліни «Лікарські рослини і фітотерапія» використовуються у навчальному процесі як навчальні матеріали до занять навчально-методичні посібники, навчальні посібники, методичні рекомендації підготовлені викладачами кафедри.

12. Додаткова інформація

Укладач силябуса Рибак Оксана Володимирівна, асистент

(Підпис)

Завідувач кафедри Шаповалова Наталія Валентинівна, кандидат фармацевтичних наук, доцент

(Підпис)